

метою якого є забезпечення процесу гендерної просвіти працівників соціальної сфери, підвищення рівня їх гендерної грамотності та культури [2, с. 4].

Гендерночутливий підхід у роботі фахівців служби пробації із неповнолітніми правопорушниками це, перш за все, робота із відповідним асоціальним стереотипним життєвим сценарієм, стереотипністю наслідування протиправної гендерної ролі та робота із проблемними стереотипними кейсами.

Гендерночутливий підхід – це професійна взаємодія з людиною незалежно від її статі, яка орієнтована на роботу з неконструктивними гендерними стереотипами, що заважають особі вийти зі складних життєвих обставин [2, с. 5].

З розвитком пробації в останні роки розроблені методичні рекомендації для фахівців пробації, освітні тренінги, впроваджено у роботу із неповнолітніми правопорушниками пробаційні програми з методиками гендерно орієнтованої роботи.

Перспективним напрямом дослідження порушеної проблеми вважаємо узагальнення досвіду діяльності «Гендерного відкритого університету» у царині реалізації гендерночутливого підходу до підготовки фахівців соціально-правової сфери у межах неперервної освіти.

Література

1. Ткаченко М. Є. Концептуалізація гендерночутливого підходу до соціального виховання неповнолітніх правопорушників в умовах реформування пенітенціарної системи в Україні. *Гендерна політика очима української молоді: матеріали підсумкової конференції XII Регіонального наукового конкурсу молодих вчених*, 11 груд. 2018 р. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. С. 50–60.
2. Гендерночутливий підхід у роботі з вразливими верствами населення у соціально-правовій сфері: навчально-методичний посібник / упоряд. Анголенко В. В., Рассказова О. І., Ткаченко М. Є. та ін.; за заг. ред. Т. В. Отрошко. Харків: ХГПА, 2017. 78 с.

АДАПТАЦІЯ АБІТУРІЄНТІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Зоряна УДИЧ

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,

u-z@ukr.net

Надання якісних освітніх послуг у закладі вищої освіти передбачає створення зручного, гнучкого, доступного, ефективного, безпечного, інформативного, ресурсного освітнього середовища. Саме філософія людиноцентризму у закладі вищої освіти дозволяє реалізувати заявлені аспекти середовища та подолати гендерні стереотипи, адже: «політика людиноцентризму позбавляє від спрощень конкретної людини, яка ніколи, в силу своєї унікальності, не може поміститися в будь-які логічно визначені схеми й конструкції» [1].

Найперше, у документації та культурі закладу вищої освіти мають відобразитися ідеї і принципи інклюзії. До прикладу, у Положенні про організацію освітнього процесу доцільно ввести окремий розділ «Організація інклюзивного

освітнього процесу», який регламентує повноваження університету у наданні освітніх послуг особам із порушенням здоров'я [3].

Крім цього, відповідно до Указу Президента України від 02 грудня 2017 р. № 401/2017 «Про внесення змін до пункту 3 Положення про національний заклад (установу) України», в усіх університетах вже має бути розроблений і затверджений Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення [5]. У цьому документі мають визначатися дії відповідальних осіб щодо забезпечення зручності, комфортності, доступності перебування в університеті особам, що потребують допомоги, а також створення умов для якісного їх обслуговування працівниками університету, надання відповідних освітніх послуг. Із відповідним положенням Тернопільського національного педагогічного університету (ТНПУ) можна ознайомитися на офіційному сайті у розділі «Публічна інформація» [4].

Важливу роль в адаптації та подальшому психолого-педагогічному супроводі абітурієнтів може відігравати інклюзивно-ресурсний центр (інша можлива назва: центр сприяння інклюзивної освіти). Такий, приміром, з лютого 2018 р. діє як окремий структурний підрозділ у ТНПУ.

Визначальною метою діяльності центру є покращення умов для отримання студентами з інвалідністю, тимчасовим порушенням доступу до якісної освіти та інших послуг в університеті; здійснення підтримки батьків абітурієнтів, освітян, громадськості та сприяння впровадженню інклюзивної освіти в регіоні [2].

З-поміж двадцяти шести завдань роботи центру виокремлюємо розробку та практичне впровадження у освітній процес університету сучасних психолого-педагогічних технологій допомоги студентам з інвалідністю з метою їх успішної адаптації в освітньому середовищі, ефективних методик організації педагогічної взаємодії, надання їм соціально-психологічної допомоги; ініціювання питань щодо створення умов, відповідності простору університету та його прилеглих ділянок принципам архітектурної та середовищної доступності; створення та функціонування на базі університету ресурсної кімнати.

Структурно супровід центром абітурієнта із порушеннями у розвитку чи здоров'я виглядає наступним чином:

– *інформаційно-консультативний*: зазвичай розпочинається ще за рік-два до поступлення цього абітурієнта до закладу освіти. Ініціаторами виступають його батьки чи опікуни, які звертаються до працівників центру за подальшою консультацією щодо умов здобуття освіти їх дитиною. На цьому етапі працівники центру також взаємодіють із самим абітурієнтом для отримання об'єктивної інформації щодо сформованих навчальних компетентностей, власного уявлення про майбутню професію; батьки із абітурієнтом отримують інформацію щодо ресурсів університету, його перспективного плану адаптації та модифікації, а також щодо особливостей та фахових компетентностей за обраною освітньою програмою.

– *підготовчий*: на цьому етапі здійснюються додаткові адаптації та модифікації архітектурного простору відповідно до потреб абітурієнта, навчальних матеріалів та засобів, проводиться консультування викладацького складу,

документально оформлюється інклюзивна студентська група, форма навчання даного абітурієнта.

– *реалізаційний*: здійснюється впродовж здобуття студентом освіти. На цьому етапі є важливим супровід як самого студента, так і викладачів, які надають йому освітні послуги. Зазвичай, усі зусилля спрямовуються на подолання певних бар'єрів, які можуть виникнути під час міжособистісного сприйняття, відходу від класичних форм і методів навчання, формування навчальних компетентностей студента та інші;

– *підсумковий*: визначається рівень навчальної активності студента, ефективність шляхів здійснення його супроводу, подолання бар'єрів та визначається подальша робота центру.

Таким чином, незважаючи на відсутність державного фінансування інклюзивної форми навчання у закладах вищої освіти, цілком реально створити відповідні умови для здобувачів із різними потребами.

Література

1. Кремень В. Філософія людиноцентризму як теоретична складова національної ідеї. URL: <https://cutt.ly/6fUjD7d> (дата звернення: 21.08.2020).
2. Положення про інклюзивно-ресурсний центр ТНПУ ім. В. Гнатюка. *Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/6fUjJdZ> (дата звернення: 21.08.2020).
3. Положення про організацію освітнього процесу у ТНПУ ім. В. Гнатюка. *Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/HfUjJMg> (дата звернення: 21.08.2020).
4. Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/index.php (дата звернення: 21.08.2020).
5. Про внесення змін до пункту 3 Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України від 02 груд. 2017 р. № 401/2017. *Верховна Рада України. Законодавство України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401/2017#Text> (дата звернення: 21.08.2020).

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ГРИ

Світлана ХЛЄБК,
Анастасія ДОРОШ
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя,
super.hl@ukr.net

Соціальна трансформація українського суспільства пов'язана із суперечливими процесами в духовній сфері й невіддільна від перетворень у сформованій системі цінностей. З одного боку, нові соціальні явища обґрунтовуються суттєвою лібералізацією статевої моралі, ослабленням виховної